Velitelství okresní doplňovací.

I. Pojem.

Velitelství okresní doplňovací jsou stálé úřady vojenské, jež mají dílem samostatně, dílem pospolu s politickými doplňovacími úřady opatřovati veškeré záležitosti týkající se doplňování a evidence vojska. V dobách t. zv. lancknechtů bylo komukoli dovoleno verbovati, jen když měl jakožto »plukovník« patent ku zřízení pluku. Na sklonku války třicetileté a až do zřízení pluků stálých přikazovány jednotlivým plukům od případu k případu určité kraje k volnému verbování. Zavedením konskripce však (1768) obdržel každý pluk určitě ohraničený politický okres ku stálému doplňování a slul úředně »okres verbovací«, později (od r. 1857) pak »okres doplňovací«.

II. Příslušnost.

Okresní doplňovací velitelstva jsou ve všech branných záležitostech ve směru vojenském instancí první; jsou podřízena c. a k. vojenským teritoriálním velitelstvům, resp. rakouská doplňovací velitelstva okresní pro zeměbranu podléhají c. k. velitelstvům zeměbrany, uherská zeměbranecká (honvédská) okresní velitelství doplňovací pak král. uherským velitelstvům okresů pro zeměbranu (honvédy); tyto nadřízené úřady jsou pak instancí druhou. Nejvyšší stolicí jest říšské ministerstvo války, pokud se týká, rakouské nebo uherské ministerstvo zemské obrany.

III. Rozdělení.

Ve shodě s rozčleněním moci branné organisována jsou okresní doplňovací velitelstva ve tři skupiny a celé mocnářství dle toho má trojí okresní velitelstva doplňovací co do vojska a zemské obrany.

1. K doplňování vojska rozděleno jest celé mocnářství ve 105 okresů; z toho připadá na každý pluk pěchoty 1 okres (takže jich je pro pěchotu 102, jelikož jsou 102 pluky pěchoty); doplňovací velitelství každého tohoto okresu obstarává však i doplňování (kromě vlastního pluku) oněch trup, které byly dotyčnému okresu přiděleny (ku př. dělostřelectvo, jízda atd.). Tři okresy (innomostský, brixenský a tridentský) doplňují výhradně pluky tyrolských císařských myslivců.

2. Válečné námořnictvo doplňuje se z okresů terstského, zaderského, rjeckého, kteréžto okresy odtud slují »doplňovací okresy válečného námořnictva«.

3. Rakouská zemská obrana doplňuje se jen z obvodu království a zemí na radě říšské zastoupených a rozdělena jest z té příčiny ve 23 doplňovacích okresů zeměbrany a 3 okresy doplňovací zemských střelců, kteréžto 3 okresy připadají však jen výhradně na Tyroly a Vorarlbersko.

4. Uherská zemská obrana (honvédové) doplňuje se jen ze zemí koruny uherské, kteréž za tím účelem rozvrženy jsou v 28 doplňovacích okresů pro zeměbranu.

5. Země zabrané konečně tvoří k doplnění trup bosensko-hercegovských 4 doplňovací okresy (Sarajevo, Dolní Tuzla, Banjaluka a Mostar).

IV. Organisace.

Okresní doplňovací velitelstva jak pro vojsko, tak i pro ostatní části branné moci pojmenována jsou dle čísla dotyčného pluku a dle sídla velitelství; kromě toho doplňovací okresní velitelstva pro zemskou obranu vyznačena jsou zvlášť tímto přímětkem (c. k. »zeměbranecké okresní

doplňovací vel.«). Velitelem okresního velitelství vojska řadového jest vždy důstojník štábní, jemuž přísluší vykonávati trestní pravomoc v mezích práva, jaké má v té příčině velitel pluku, resp. určité trupy. Velitelem okresu doplňujícího zemskou obranu uherskou (okres ten je vždy v sídle štábu některého pluku zemské obrany) jest vždy starší setník nebo štábní důstojník s trestní pravomocí velitele oddělení (jakýmž jest ku př. prapor a pod.). Totéž platí i pro okresní doplňovací velitelstva v zemích zabraných. Doplňovací okresy pro vojsko řadové rozděleny bývají ve více obvodních míst, pravidelně ve shodě s politickým teritoriálním rozdělením. Doplňovací okresy pro zemskou obranu rozvrženy jsou v tolik praporových okresů, kolik praporů má pluk zeměbranecký a jest při každém takovém okresu vedena evidence. kteráž odnáší se i k agendám týkajícím se domobrany; kromě toho přiděleno okresnímu hejtmanství (stoličnímu okresu) zvláštní evidenční oddělení zeměbranecké, jehož záležitosti vyřizuje zeměbranecký okresní šikovatel nebo okresní nadmyslivec (v téže šarži), v Uhrách pak štábní šikovatel.

V. Agenda.

V podstatě přináleží okresním doplňovacím velitelstvím spolupůsobiti v záležitostech doplňování, vésti evidenci o všech vojenských (zeměbraneckých) osobách nalézajících se v neaktivním poměru, vésti evidenci o všech osobách vojska a válečného námořnictva (zemské obrany) na odpočinku nebo v poměru mimosložebním — pokud však nebydlí tyto osoby ve služebním obvodu místního velitelství, dále vésti evidenci o všech invalidech bydlících v doplňovacím okresu, dále o všech vojenských pensistech, vdovách a sirotcích po příslušnících vojska, o osobách podělených vojenskými nadacemi, spolupůsobiti při civilním zaopatření vysloužilých poddůstojníků certifikátem opatřených, dále spolupůsobi při přijímání aspirantů do vzdělávacích ústavů vojenských, konečně uváděti ve skutek veškera opatření pro případ mobilisace v duchu zvláštních předpisů. Okresní doplňovací velitelstva jsou pospolu úřady evidenčními a jako takové jsou první služební instancí pro veškery osoby právě vyjmenované.

VI. Konečně dlužno se zde zmíniti o politických úřadech doplňovacích t. j. o oněch orgánech správy politické, kteréž mají pospolu s vojenskými okresními doplňovacími úřady obstarávati veškery záležitosti týkající se doplňovací a evidence ve smyslu shora naznačené. Úřady tyto rozčleněny jsou ve tři stolice a rozhodují ve všech branných záležitostech pokud nejsou rázu čistě vojenského. První instancí jsou v Rakousku okresní hejtmanství a magistráty ve městech se zvláštním statutem, v Uhrách pak okresní úředníci (t. j. nadstoličtí soudci a purkmistři magistrátů se zvláštním statutem nebo měst požívajících práva jurisdikčního), v Chorvatsku-Slavonii okresní úřady, purkmistři měst a městyse Rumy, dále v Záhřebu a Oseku městský vojenský referent. Instancí druhou jsou v Rakousku místodržitelství resp. zemská presidia; v Uhrách komitátní úřady a města nadaná právem jurisdikčním; v Chorvatsku-Slavonii úřady komitátní a magistráty měst Záhřebu a Oseku; ve třetí instanci a to poslední rozhodují dle povahy případu: říšské ministerstvo války nebo rakouské (resp. uherské) ministerstvo zemské obrany a to buď vždy samostatně nebo společně. Obor působnosti politických okresních úřadů upraven jest brannými předpisy a odnáší se nejen na osoby mající právo domovské v území státu ra-

kouského, nýbrž i na ony osoby službou povinné, kteréž sice mají právo domovské v jiném území státním (v Uhrách), ale zdržují se v obvodu politického okresního úřadu.

Agenda politickýeh doplňovacích úřadů týká se hlavně těchto úkonů: ony jsou povolány konati přípravné práce k odvodům, k losování, povolovati branci výhodu, aby se mohl stavěti v místě svého pobytu, udíleti pasy cestovní, přijímati žádosti za kteroukoli výhodu co do splnění služby presenční ve smyslu §§ 31—34 zák. branného, dále předsebráti příslušná šetření v téže věci, vypsati odvod, spolupůsobiti při odvádění a při všech příslušných s tím úkonech úředních, vyhotovovoti vstupní listy za účelem odvodu dobrovolného, konati řízení trestní pro přestupky zákonných předpisů co do povinnosti hlášení se, promeškání odvodu a co do zápovědi sňatku manželského, uveřejňovati povolávání (úřady vojenskými nařízená) k občasným cvičením nebo pro případy mobilisace, dále spolupůsobiti při každoročních shromážděních kontrolních, vésti v evidenci veškery osoby službou povinné a do okresu příslušné nebo v něm bydlící, konečně spolupůsobiti při všeobecné mobilisaci v duchu zvláštních o tom vydaných předpisů, jakož vůbec obstarávati veškery záležitosti, jež se týkají plnění povinnosti branné osob v okresu se zdržujících a neodvedených, resp. záležitosti, jež se týkají služební povinnosti neaktivních osob vojenských.

Velocipedy.

I. Význam.

Velociped jakožto nejmladší dopravní prostředek rozmohl se zvláště v době poslední v míře úžasné, což přičísti jest té okolnosti, že jednotlivec může bez nepoměrně značného nákladu opatřiti si k vlastní potřebě tak praktický prostředek dopravní; nemáť velociped býti jen sportem a zábavou — užíváť se ho v poslední době i k účelům vojenským a osvědčil se jako výtečný prostředek pro případ služby k podávání zpráv o nepříteli v poli.

Nejstarší úřední nařízení o velocipedech jest vyhláška vídeňského policejního ředitelství ze dne 16. dubna 1869 č. 14.317/2167 (uveřejněná v Průchově »österr. Polizeipraxis«, Vídeň 1877 str. 400) nařizující, že se při jízdě velocipedy (na kolech) po chodníku a veřejných cestách odporoučí zvláštní pozornost, ježto obecenstvo ohroženo jest v bezpečnosti tělesné. Jízda na kole spadá v obor policie silniční i jest jednak zákonodárství zemskému přenecháno příslušná ustanovení pojati v řády policie silniční, jednak jsou i místní úřady bezpečnostní co do zvláštních místních poměrů příslušnými vydávati jízdní řády pro velocipedy. Dosud vydáno zákonných ustanovení pořídku. Sluší poznamenati, že zákonem ze dne 12. ledna 1891 č. 7 z. z. vložena byla pro království České, vyjímaje hlavní město Prahu, mezi § 9 a 10 dosud platného řádu policie silniční ze dne 15. června 1866 č. 47 z. z. tato ustanovení: Při jízdě na kole smí se použíti jen jízdní dráhy. Velocipedista povinnen jest dáti pozor na chodce, dále předjíždí-li koně (ať jízdní nebo tažné) nebo setká-li se s nimi, zejména má již na vzdálenost nejméně 20 m. dáti znamení zvonkem nebo píšťalou a plaší-li se koně, nebo kočí k opatrnosti vybízí, má velocipedista slézti — avšak nikdy v bezprostřední blízkosti koní — a pokud možno, ukrýti stroj před koňmi. Při jízdě společné smí velocipedisté jeti jen jednotlivě za sebou, potkávají-li chodce, jezdce nebo povozy. Zastupitelstva obecní měst mají právo při obstarávání místní policie zaváděti zvláštní